

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขยายตัวขององค์กรธุรกิจภาคเอกชน เป็นสิ่งบ่งชี้อัตราความเจริญก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการลงทุนด้วยหนี้สินทำให้ธุรกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในการลงทุนและการวางแผนการเงินของบริษัท ปัญหาภาวะภาษีอากรเป็นประเด็นที่ผู้ลงทุนต้องพิจารณาวางแผนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากภาวะภาษีอากรเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการคำนวณค่าตอบแทนจากการลงทุน การวางแผนการเงินที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงแก่ผู้ลงทุนย่อมทำให้ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทนสูง การวางแผนการเงินในรูปแบบการก่อหนี้ เช่น การกู้ยืม การเช่าทรัพย์สิน ทำให้นักลงทุนมีภาระค่าใช้จ่าย' การที่กลุ่มบริษัทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นบริษัทท้องถิ่นและบริษัทในเครือของบริษัทข้ามชาติมีการขยายตัวโดยใช้หนี้สินเป็นส่วนใหญ่ แต่มีทุนหรือส่วนของผู้ถือหุ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็นจนถึงระดับที่บางกิจการไม่อยู่ในสภาพที่จะชำระหนี้ได้ เป็นการทำให้ขาดหลักประกันแก่เจ้าหนี้และบุคคลภายนอก อาจกล่าวได้ว่า เป็นสาเหตุหนึ่งของภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ²

การลงทุนด้วยหนี้เป็นการจัดหาทุนด้วยหนี้ (Debt Financing) หรือเป็นการจงใจกำหนดทุนจดทะเบียนจำนวนเล็กน้อยและ เพิ่มทุนด้วยการกู้ยืมเงินจากกลุ่มบริษัทในเครือหรือจากผู้ถือหุ้นเพื่อเหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ การนำดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ยืมมาลดจำนวนกำไรสุทธิที่เป็นฐานในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และนอกจากนี้ยังเป็นการถ่ายเทกำไรจากการประกอบกิจการไปให้แก่ผู้ถือหุ้นในรูปดอกเบี้ยจ่าย แม้ว่ากิจการจะมีผลขาดทุนก็ตาม ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1201 ผลตอบแทนที่ให้แก่ผู้ถือหุ้นต้องจ่ายเป็นเงินปันผล และจะจ่ายได้ต่อเมื่อกิจการมีกำไรเท่านั้น จึงเป็นการเอาเปรียบเจ้าหนี้อื่น ๆ

¹ กิติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์, บัญญัติ 10 ประการในการวางแผนภาษีอากร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การเงินธนาคาร, 2536), หน้า 33-34

² พิกพ วีระพงษ์, "อุปสรรคทางภาษีตามประมวลรัษฎากรกับการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย" วารสารศาลภาษีอากร ฉบับที่ 1 (เมษายน 2541) : หน้า 69

ส่วนมาก การลงทุนด้วยหนี้และเพิ่มทุนด้วยการกู้ยืมจะเกิดขึ้นกับกลุ่มบริษัทในเครือ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ไม่เสมอภาคแก่บริษัทขนาดกลางและเล็ก ซึ่งเป็นบริษัทเดี่ยว กล่าวคือ บริษัทในเครือซึ่งมีทุนเพียงเล็กน้อยสามารถกู้ยืมเงินจากบริษัทแม่ได้เป็นสลิปเท่าร้อยละของทุน ในขณะที่บริษัทอื่น ๆ ต้องมีทุนเป็นหลักประกันหรือหลักประกันอื่น ๆ ให้ได้สัดส่วนกับจำนวนเงินที่จะกู้ ยิ่งกว่านี้ หากการกู้ยืมเงินเกิดขึ้นกับกลุ่มบริษัทข้ามชาติที่มีการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ย่อมทำให้มีการถ่ายเทกำไรจากประเทศไทยออกนอกประเทศโดยปลอดภาระภาษี หรือมีภาระภาษีในประเทศไทยต่ำสุด

บทบัญญัติกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถควบคุมการตั้งทุนต่ำได้ เนื่องจากประการแรก หลักกฎหมายบริษัท ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่มีการกำหนดจำนวนทุนขั้นต่ำในการจดทะเบียนก่อตั้งบริษัท และไม่มีการกำหนดอัตราส่วนหนี้ต่อทุน ประการที่สอง บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร ไม่มีมาตรการจำกัดจำนวนดอกเบี้ยจ่ายสูงสุดที่สามารถหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ประการที่สาม ภาระภาษีที่แท้จริงของดอกเบี้ย ซึ่งเป็นผลตอบแทนการก่อหนี้ต่ำกว่าเงินปันผล ซึ่งเป็นผลตอบแทนการลงทุนด้วยหุ้น อันเป็นมูลเหตุการวางแผนการเงินด้วยการก่อหนี้ ข้อควรพิจารณาประการต่อไปมีว่า มาตรการที่สามารถควบคุมการตั้งทุนต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีรูปแบบใด จากการศึกษาข้อเสนอแนะขององค์การเพื่อการประสานงานและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และมาตรการของต่างประเทศ ส่วนมากค่านึงถึงว่าสาระสำคัญของรายการหนี้สินนั้นมีลักษณะแท้จริงเป็นทุนหรือหนี้ซึ่งถูกนำมาใช้แทนที่ทุน โดยพิจารณาประกอบกับอัตราส่วนหนี้ต่อทุน

ในการวิจัยนี้ จะได้ศึกษาหลักการลงทุนด้วยหนี้หรือเรียกว่า “การตั้งทุนต่ำ” กับผลดีผลเสียด้านภาษีอากร จากกรณีที่ประเทศไทยไม่มีมาตรการควบคุมการตั้งทุนต่ำ (Thin Capitalization Provision) รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาและรูปแบบมาตรการควบคุมการตั้งทุนต่ำที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจประเทศไทย ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์จากรายงานข้อเสนอแนะของ องค์การเพื่อการประสานงานและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และมาตรการควบคุมการตั้งทุนต่ำของประเทศออสเตรเลีย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เนื่องจากบทบัญญัติในประมวลรัษฎากร ไม่มีมาตรการควบคุมการลงทุนด้วยหนี้ ทำให้นักลงทุนส่วนมากนิยมการลงทุนด้วยหนี้ ซึ่งมาตรการควบคุมการตั้งทุนต่ำ เป็นมาตรการที่กระทบต่อหลักอิสระในการจัดหาทุนของเอกชนในระบบเศรษฐกิจเสรี ดังนั้นการวิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ศึกษามาตรการภาษีอากรในการควบคุมการตั้งทุนต่ำของประเทศออสเตรเลีย และรายงานของ องค์การเพื่อการประสานงานและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์

มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการภาษีอากรในการควบคุมการตั้งทุนต่ำที่เหมาะสมกับประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะหลักการสำคัญของมาตรการภาษีอากรในการควบคุมการตั้งทุนต่ำที่เป็นลายลักษณ์อักษรของประเทศออสเตรเลียและรายงานข้อเสนอแนะขององค์การเพื่อการประสานงานและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) โดยในการวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะด้านนิติศาสตร์และภาษีเงินได้เท่านั้น ไม่รวมถึงการกำหนดอัตราส่วนหนี้ต่อทุน การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์

4. สมมุติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้มีสมมุติฐานว่า “บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรขาดความเป็นกลางระหว่างการลงทุนในรูปของหนี้กับทุนเรือนหุ้น”

5. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากตำรา บทความ เอกสารสัมมนา หนังสือตอบข้อหารือกรมสรรพากร ด้วบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ออสเตรเลีย และรายงานข้อเสนอแนะขององค์การเพื่อการประสานงานและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ซึ่งเอกสารดังกล่าวได้จากแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะสามารถนำเสนอแนวความคิดในการกำหนดรูปแบบมาตรการควบคุมการตั้งทุนต่ำได้อย่างเหมาะสมกับประเทศไทย